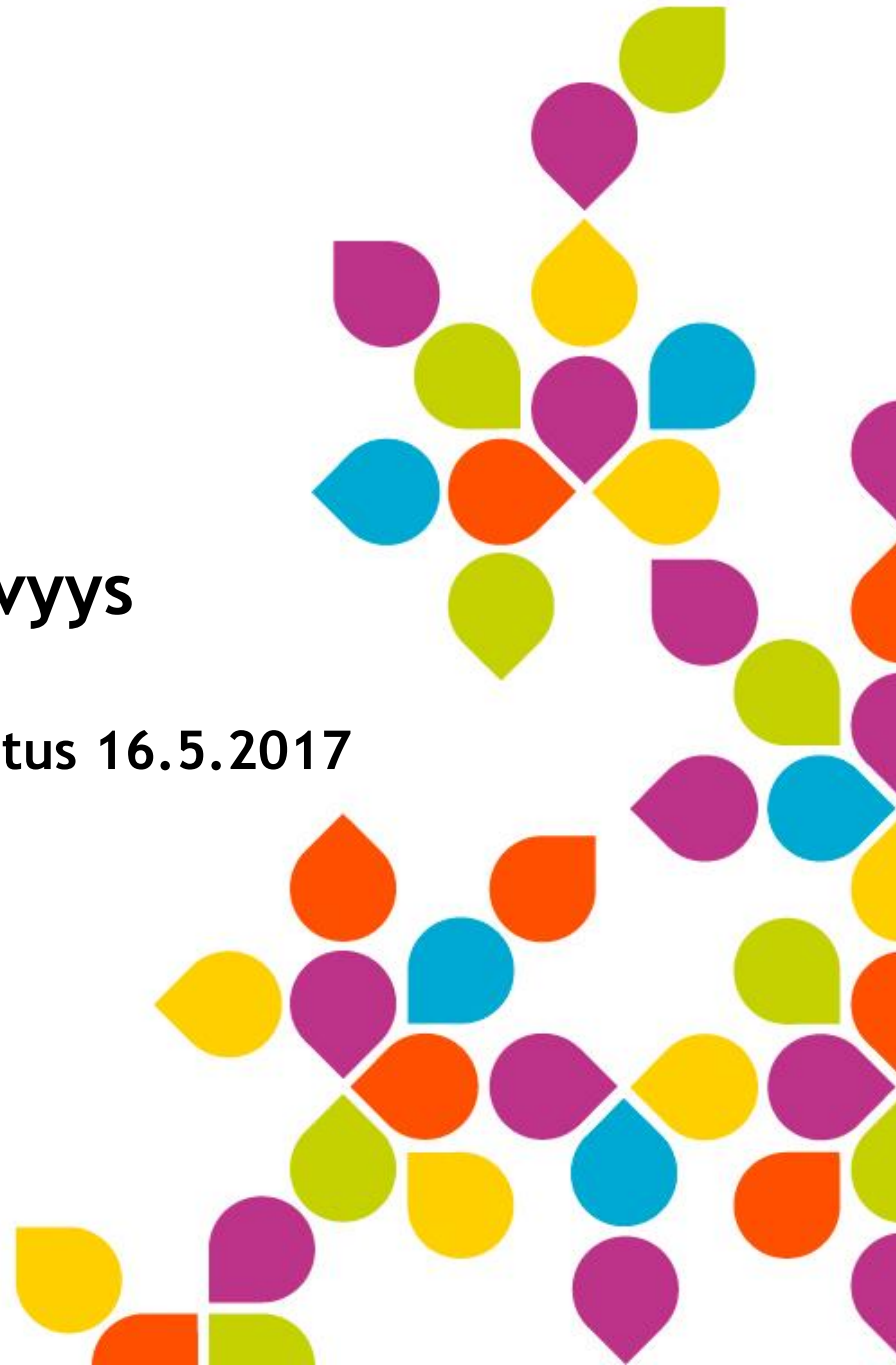

Eläkkeiden rahoitus Työeläkejärjestelmän kestävyys

Työeläkevakuuttajien hallinnon koulutus 16.5.2017

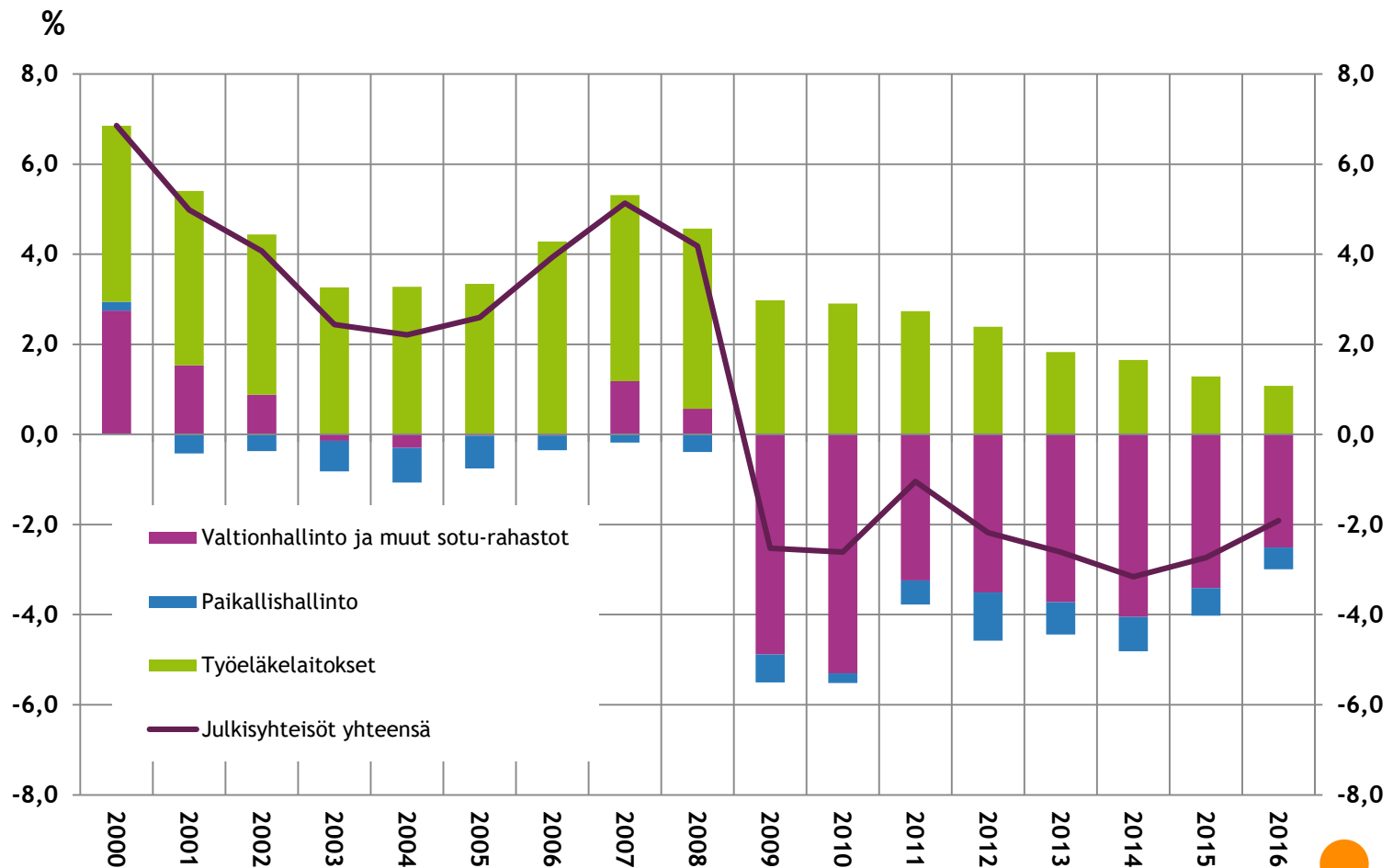
Reijo Vanne
Johtava ekonomisti
Tela

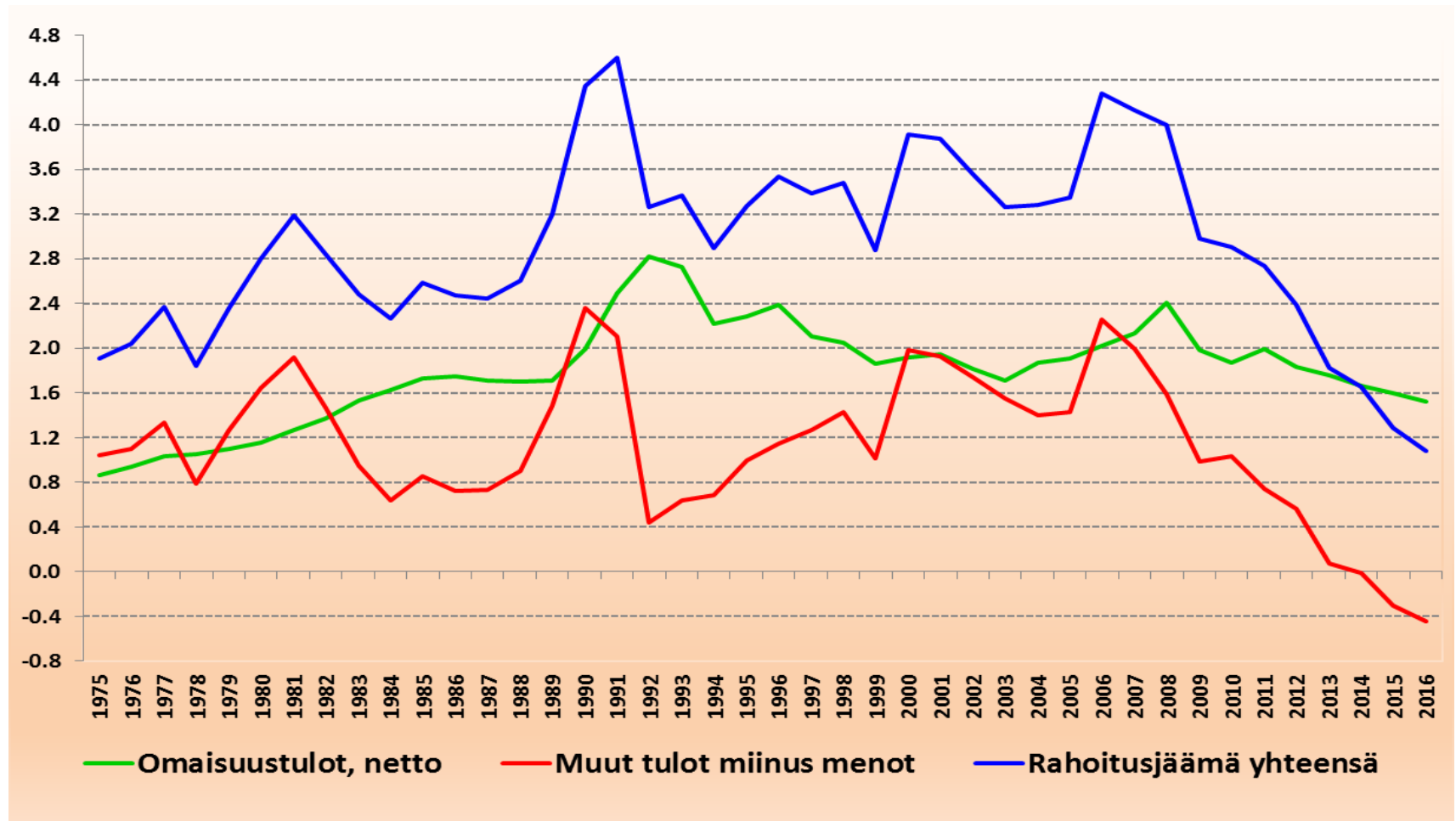
Sisältö

- Työeläkehistoriaa kansantalouden tilinpidosta
- Kestävyys julkisessa taloudessa
- Kestävyysslaskelman valmistelua
- Työeläkesektorin kestäväyslaskelma
- Yhteenveto ja tulkinta

Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä suhteessa bruttokansantuotteeseen, %

Työeläkelaitosten rahoitusjäämä ja sen osat kansantalouden tilinpidossa suhteessa bkt:seen 1975 - 2016, %

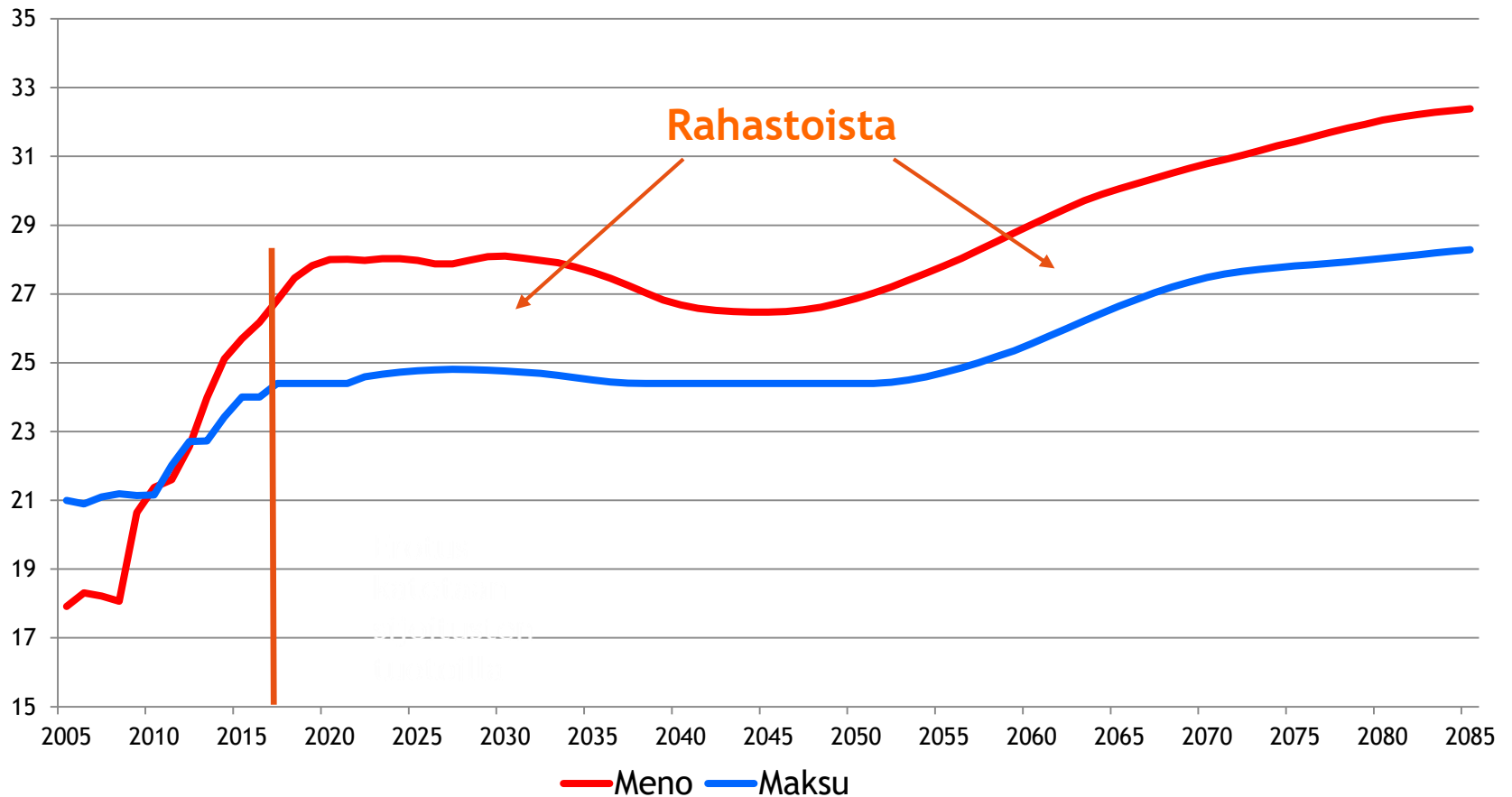
Kestävyys julkisessa taloudessa

- Talous on kestävä, jos toimintaa tai sääntöjä **ei ole** ennen pitkää **pakko** muuttaa (ellei haluta muuttaa)
- Talous on kestävä, jos **nykysäännöin** (*no policy change*) näköpiirissä ei ole sitä hetkeä, jolloin arvioituja menoja ei pystytä rahoittamaan
  - Hyvin pitkä aikaväli = vähintään suuruusluokkaa 50 - 100 vuotta
  - Myös logiikalla pärjää: esimerkiksi, jos nyt on vuotuista alijäämää eikä ole mitään sitä supistavaa muutosta tulevaisuudessa, kestävyysvajetta on
  - Lasketaan kiinteillä rahoitusparametreilla (maksu-, veroprosentit), mutta ei kiinteillä, vaan talouskehityksestä johdetuilla rahoituspohjilla
  - Alkutilanteen varat ja velat otetaan huomioon
  - Tietyillä ehdoilla ja oletuksilla matemaattisesti mahdollista laskea ”äärettömyyteen” saakka

Kestävyysslaskelmat

- Työeläkkeissä tarkasteltu lakikohtaisesti sitä, onko kulloisellakin maksutasolla **suhteessa palkkoihin** mahdollista rahoittaa menot
  - huom. etuusperusteisuus
  - mahdolliset valtionosuussäännöt huomioon otettuina
- Julkisen talouden kestävyyslaskelmassa haetaan sitä, paljonko tulojen ja menojen erotusta pitää pysyvästi muuttaa **suhteessa bruttokansantuotteeseen**, jotta talous on kestävä
- Eri tavoin pyritään siihen, että kulloinenkin suhdannetilanne ei vaikuttaisi laskelman lopputulokseen
  - keskipitkän aikavälin arvio ensin ja siitä eteenpäin kestävyyslaskelma tai
  - ”rakenteellinen jäämä” lähtökohtana

Työntekijän eläkelain (TyEL) meno ja maksu, prosenttia palkkasummasta

Lähde: Eläketurvakeskus

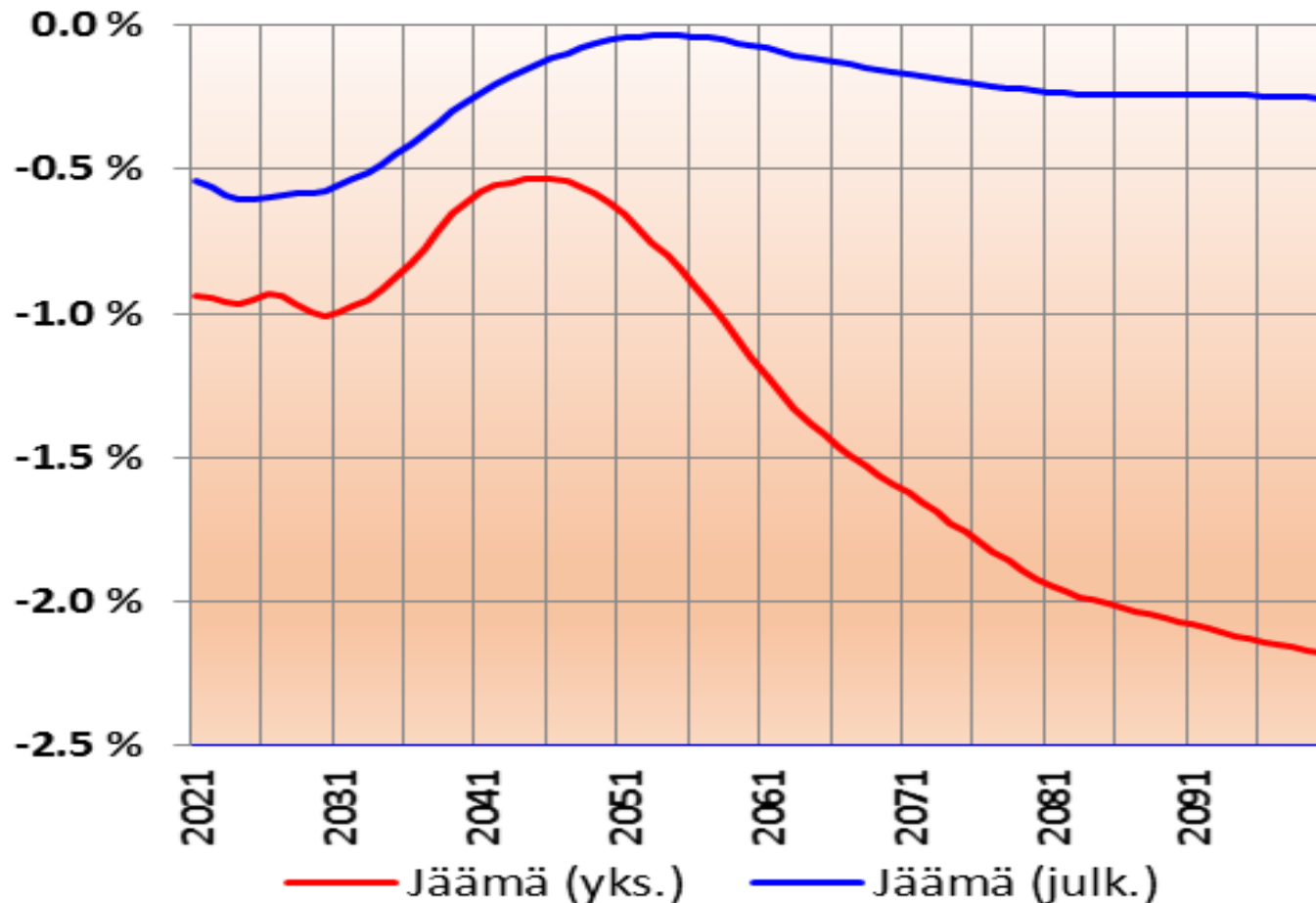
Mistä työeläkerahat tulevat tänä vuonna sekä vuosina 2025 ja 2035, rahamäärät vuoden 2017 hintatasossa

Erä	Vuonna 2017		Vuonna 2025		Vuonna 2035	
	Mrd. €	%	Mrd. €	%	Mrd. €	%
Vakuutusmaksuista (työeläke-, työttömyys-)	19	70	21	65	25	68
Työeläkerahastoista	4,5	17	7	22	8,5	23
Veroista (JuEL, MYEL, YEL)	3,5	13	4	13	3,5	9
Työeläkemenot yhteensä	27	100	32	100	37	100
Maksuista rahastoon	2,5		3		4	
Maksuista toimintakuluihin	0,5		0,5		0,5	
Työeläkkeensaajia	1 470 000		1 550 000		1 640 000	

Tulojen (pl. sijoitustuotot) ja menojen erotus eli rahoitusjäämä miinus omaisuustulot työeläkkeissä suhteessa bkt:seen (%) 2021 - 2100 eli seuraavan kaavan luvut b_t

Työeläkevarat 2021: $w_0 = 0.55$ (yks.); $w_0 = 0.33$ (julk.)

Kestävyyssvajelaskenta unionin tapaan

Kestävyyssvaje on s kaavassa, kun luvut b_t ovat vuotuisia tulojen (pl. sijoitustuotot) ja menojen erotuksia ja w_0 on sijoitusvarat alussa, luvut ilmaistaan suhteessa bruttokansantuotteeseen

$$\sum_{t=1}^{\infty} \frac{b_t + s}{\alpha_t} + w_0 = 0$$

$\frac{1}{\alpha_t}$ on diskonttotehtekijä: $\frac{1}{\alpha_t} \equiv \frac{1}{(1+r_1)(1+r_2)\dots(1+r_t)}$,

r_i =reaalituottoaste miinus talouden reaalkasvuvauhti

Tulokset peruslaskelmasta

Työeläkesektori	Kestävyyssvaje (+) ja sen osatekijät, suhteessa bkt:seen (%)		
	Alkuvarallisuus	Diskontattujen jäämien summa	Kestävyyssvaje
Yksityinen	-1,0	+1,3	+0,3
Julkinen	-0,6	+0,3	-0,3
Yhteensä	-1,6	+1,6	-0,0

Herkkyyslaskelmia, koko toimiala

Muutos peruslaskelman oletuksiin	Kestävyyssvaje (+) suhteessa bkt:seen (%)	
	Matala	Korkea
Maahanmuutto +/- 8 500 hlöä/v	+0,4	-0,3
Työn tuottavuus +/- 0,5 %-yks./v	+0,2	-0,1
Rahastojen vuosituotto +/- 0,5 %-yks.	+0,5	-0,5

Yhteenveto ja tulkinta

- Työeläketalous näyttää olevan lähellä tasapainoa pitkälläkin aikavälillä
- Puolentoista vuoden takaisissa laskelmissa (Talouspolitiikan arviointineuvosto) havaittu pieni kestävyyslijäämä on ”sulanut”
- Yksityisaloilla on pieni kestävyysvaje ja julkisilla aloilla samansuuruinen kestävyyslijäämä
- Tasapaino tarkoittaa, että etuusmuutokset tai kansantalouden tason rahoitusrasitusmuutokset eivät ole tasapainosyistä enää tarpeen; jos muista syistä tehdään jokin muutos, tasapainon säilyttäminen edellyttää ”vastakkaista” muutosta
- Kestävyysvajeen osoittautuminen todellisuudessa esimerkiksi yhden prosenttiyksikön suuruiseksi edellyttäisi melko suuria poikkeamia peruslaskelman keskeisistä oletuksista

KIITOS!

Reijo Vanne
reijo.vanne@tela.fi